

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug

FØJO

Strategioplæg 2005 - 2010

Internationalt forskningssamarbejde
og økologisk integritet

September 2003

Forord

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) har siden 1995 initieret og koordineret forskning inden for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion. FØJO er et forskningscenter uden mure, hvor aktiviteterne bygger på et samarbejde mellem forskere, forskningsinstitutioner, det økologiske jordbrugs institutioner, forbrugerorganisationer og myndigheder. Hovedparten af den igangværende forskningsindsats, som populært kaldes FØJO II, afsluttes ved udgangen af 2004.

FØJO ledes af en bestyrelse med repræsentanter fra Danmarks JordbrugsForskning, Danmarks Miljøundersøgelser, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Forskningscenter Risø, Fødevarerøkonomisk Institut og Danmarks Veterinærinstitut. Formanden udpeges direkte af Fødevarerministeren.

For at sikre relevansen af forskningen og kontakten med forskellige brugergrupper er der nedsat et brugerudvalg med repræsentanter fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Dansk Erhvervsgartnerforening, Dansk Landbrug, Det Økologiske Fødevareråd, Forbrugerrådet, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug, Dansk Landbrugsrådgivning, Landbrugsraadet og Økologisk Landsforening.

Bestyrelsen for FØJO har ansvaret for - i dialog med brugerudvalget og forskningsmiljøerne - at sikre forskningens kvalitet, relevans og helhedsorientering.

Dette strategioplæg skal på den baggrund skabe grundlaget for initiering af forskning, der sikrer udviklingen af økologiske fødevarer og som samtidig bidrager til en bæredygtig erhvervs- og samfundsudvikling.

Strategioplægget bygger dels på de internationale evalueringer af forskningen i FØJO, som blev afholdt i 1999 og 2002, dels på analyser og diskussioner i FØJO's bestyrelse og brugerudvalg.

Kommentarer til strategioplægget er meget velkomne. Der er åbnet mulighed for, at de kan gives via www.foejo.dk.

Den 17. september 2003

*Thomas Harttung
Formand for FØJO's bestyrelse*

*Erik Steen Kristensen
Centerleder*

Indhold

Vision og målsætninger	3
Fra bonde til kunde	4
Bidrag til en bæredygtig samfundsudvikling	6
Høj forskningskvalitet	8
Europæisk og internationalt samarbejde	9
Relevans og anvendelse	10
Bilag 1: Grundlæggende principper	11

Vision

FØJO's vision er at styrke sin position som et internationalt førende center for initiering og koordinering af helhedsorienteret og tværvideenskabelig forskning inden for økologisk jordbrug og fødevarereproduktion.

Forskningen skal bidrage til udviklingen af økologiske fødevarer-systemer og en bæredygtig erhvervs- og samfundsudvikling.

Målsætninger

For at udmønte sin vision vil FØJO:

1. Initiere og koordinere forskning, som med udgangspunkt i de økologiske principper udvikler integritet¹ og effektivitet i den økologiske værdikæde – fra bonde til kunde
2. Skabe yderligere viden om det økologiske jordbrugs muligheder for at bidrage til en bæredygtig samfundsudvikling
3. Sikre en forskningsfaglig kvalitet på et højt internationalt niveau og et maksimalt udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskningen
4. Bidrage til et styrket europæisk og internationalt samarbejde omkring forskning og forskerud-dannelse inden for økologisk jordbrug og fødevarereproduktion
5. Sikre forskningens relevans og anvendelse via formidling, kommunikation og samarbejde med forskningsbrugere og forskningsmiljøer

I det følgende uddybes de enkelte målsætninger og den indsats, som vil blive gennemført for at udmønte den overordnede vision.

¹ Integritet kan dels forstås, som evnen til at handle selvstændigt, ærligt og i overensstemmelse med moralske principper, dels som en nations eller en gruppes ret til at eksistere som en helhed uden at blive krænket af andre. (Kilder: Nudansk Ordbog, 2000 og Den Store Danske Encyklopædi, bind 9, 1997)

Fra bonde til kunde

FØJO vil initiere og koordinere forskning, som med udgangspunkt i de økologiske principper udvikler integritet og effektivitet i hele den økologiske værdikæde – fra bonde til kunde

Undersøgelser i FØJO II viser bl.a., at forbrugere, der køber økologiske fødevarer, forventer at økologiske fødevarer er sunde, sikre og af en højere kvalitet end tilsvarende konventionelle fødevarer. Samtidig tager de økologiske forbrugere det for givet, at der i produktionen af de økologiske produkter er taget vidtrækkende hensyn til natur og miljø, husdyrenes velfærd - herunder at de økologiske fødevarer er dyrket og forarbejdet i overensstemmelse med de økologiske målsætninger.

Den første udfordring i forhold til et øget salg af økologiske fødevarer, og dermed en øget udvikling af det økologiske jordbrug, er således mere viden om mulighederne for at forbedre de sundheds-, sikkerheds- og ernæringsmæssige egenskaber ved økologiske fødevarer.

En anden udfordring er at skabe et videngrundlag for økologiske fødevarer af høj kvalitet. Dette gælder dels i forhold til kvaliteten af råvarerne, dels i forhold til forarbejdning, salg og distribution (den endelige kvalitet). Et vigtigt aspekt i udviklingen af økologiske jordbrug er øget viden om forbrugeradfærd, ønsker og holdninger.

Undersøgelser i FØJO II har endvidere vist, at meget høje merpriser kan være en væsentlig barriere for salg af økologiske produkter. En tredje udfordring er således at skabe grundlag for en udvikling og effektivisering af produktionen, der sikrer både den nødvendige konkurrencedygtighed (forstået som en legitimering af merprisen) og et rimeligt indtægtsgrundlag for de økologiske jordbrugere.

Endelig er det en afgørende forudsætning, at de økologiske fødevarer har en høj integritet. Det indebærer, at de er dyrket og forarbejdet i overensstemmelse med det økologiske jordbrugs målsætninger om lav miljøbelastning, høj naturkvalitet, høj husdyrvelfærd samt de generelle økologiske principper (se bilag 1).

For at imødekomme disse udfordringer vil FØJO initiere og koordinere en samlet, helhedsorienteret og tværfaglig forskning, som bidrager til udvikling af hele, økologiske fødevarer systemer, hvor sundhed, kvalitet og de økologiske principper integreres i dyrkning, produktion, forarbejdning og afsætning. Devisen ”fra bonde fra kunde” er valgt for at pointere nærhedsprincippet, som bl.a. bygger på ønsket om at øge den gensidige forståelse mellem producent og aftager.

En sådan forskning kræver ekspertise fra mange forskellige forskningsdiscipliner og et samarbejde, som går på tværs af traditionelle faggrænser. I kraft af sin opbygning som center uden mure har FØJO mulighed for – og ekspertise i - at inddrage relevante forskermiljøer fra forskellige niveauer i hele det danske forskningssystem.

Det vil bl.a. sige forskningsmiljøer, som kan bidrage med ekspertise på følgende områder:

Ernæring, sundhed og fødevarer sikkerhed

En af de centrale målsætninger inden for økologisk jordbrug er at fremstille sunde produkter af høj kvalitet. I en kommende indsats vil der blive lagt vægt på at opbygge viden om sammenhængen mellem dyrknings- og produktionsmetoder i forhold til sundhed, ernæring og sikkerhed.

Tilliden til økologiske fødevarer har i den forbindelse stor betydning for forbrugerne. I forhold hertil vil der også blive lagt vægt på at udforske alternative økologiske fødevarer, der kan medvirke til at skabe tillid via nærhed og overskuelighed.

Forarbejdning, kvalitet og forbrug af økologiske fødevarer

Der er et stort behov for viden, som kan skabe grundlag for øget kvalitetsudvikling af økologiske fødevarer. I den sammenhæng vil der bl.a. blive gjort en stor indsats for at forstå sammenhængen mellem dyrknings- og produktionsmetoder, forarbejdning og den endelige produktkvalitet, herunder smag, lugt, tekstur og friskhed.

Der er endvidere et stort behov for forskning, som kan medvirke til en øget forståelse for forbrugernes adfærd og reaktioner. Dette gælder bl.a. i forhold til individuelle forbrugsmønstre, men også reaktioner i forhold til distribution, salg, markedsføring og informationskampagner. Indsatsen skal bl.a. give viden om de problemer, der opstår ved at bevæge sig fra et værdibaseret og selvregulerende produktionssystem over mod en produktion, hvor certificering, dokumentation og forbrugerinformation er styrende for udviklingen.

Udvikling og effektivisering af økologisk primærproduktion

På mange områder er der etableret velfungerende økologiske produktionssystemer med god produktivitet og produktkvalitet. Der er dog fortsat et stort behov for mere viden om, hvordan produktionen her tilrettelægges mest rationelt i forhold til at sænke produktionsomkostningerne. Dette kan f.eks. ske ved anvendelse af ny teknologi – f.eks. IT, GPS, sensor- og robotteknologi.

På husdyrområdet er der bl.a. behov for forskning, som analyserer mulighederne for rationaliseringer med hensyn til avl, fodring og opstaldning. Tilsvarende er der behov for forskning i økologiske planteproduktionssystemer, der mest rationelt og i størst muligt omfang udnytter naturlige reguleringsmekanismer, opbygger og vedligeholder en frugtbar jord og sikrer kvaliteten af afgrøderne.

Økologisk integritet i hele fødevarekæden

En grundlæggende forudsætning for udviklingen af økologisk fødevarerproduktion er, at den sker i overensstemmelse med de økologiske principper og således, at der eksisterer et reelt alternativ til konventionel fødevarerproduktion. Der er på den baggrund behov for forskning, som beskriver sammenhængen mellem produktivitet og graden af ”økologisk integritet”, herunder at synliggøre konsekvenser af de principielle valg, der foretages inden for økologi og at undersøge mulighederne for at styrke integriteten via uafhængighed af konventionelt foder og gødning samt syntetiske vitaminer.

I den forbindelse er der et særligt behov for forskning, som sikrer integritet i husdyravl og planteavl. Forskningen skal således medvirke til, at der er avlsmateriale til rådighed, som dels sikrer frihed for genmodificerede organismer, dels at dyr og planter har egenskaber, som gør, at de kan give fødevarer af høj kvalitet under økologiske dyrknings- og produktionsbetingelser.

Bidrag til en bæredygtig samfundsudvikling

Forskningen skal skabe viden om det økologiske jordbrugs muligheder for at bidrage til en bæredygtig samfundsudvikling

I de kommende år vil der ske væsentlige ændringer i rammebetingelserne for jordbrug og fødevarereproduktion i både Danmark og Europa.

Dette skyldes primært reformen af den fælles landbrugspolitik (CAP), og i den forbindelse optagelsen af en række central- og østeuropæiske lande i EU samt ændringer som følge af fri- og samhandelsaftaler.

En række andre ændringer vil opstå som følge af den teknologiske udvikling, bl.a. inden for bioteknologi og informationsteknologi m.fl.

Tilsammen vil liberaliseringen af EU's landbrugspolitik, en øget frihandel på verdensplan og den teknologiske udvikling - alt andet lige - give anledning til en voldsom strukturudvikling inden for både det primære jordbrug og fødevarerindustrien.

Dette indebærer opbygningen af meget store industrialiserede produktionsenheder, hvilket vil give konsekvenser for natur og miljø, husdyrvelfærd og beskæftigelse i landdistrikterne m.m. Eksempelvis er der i det konventionelle jordbrug allerede nu en tendens til etablering af meget store kvægbesætninger, hvor alene besætningens størrelse umuliggør dyrenes adgang til græsning.

Samfundsmæssig nytte

EU-reformen indebærer også, at samfundet får mulighed for at fremme multifunktionelle jordbrugsformer, herunder økologisk jordbrug. Forskningen i FØJO skal på den baggrund medvirke til at klarlægge i hvilket omfang økologisk jordbrug og tilsvarende "low-input" systemer kan bidrage med samfundsmæssig nytte.

Dette gælder f.eks. spørgsmål om det økologiske jordbrugs muligheder for at indgå som et led i beskyttelse af natur og miljø, en afbalanceret udvikling af landdistrikterne, recirkulering af næringsstoffer, et mindsket forbrug af fossil energi samt reducerede udledning af drivhusgas.

Forskning i disse aspekter skal i den sammenhæng tilvejebringe viden om effekter på produktionsniveau samt viden om de samlede konsekvenser på både bedrifts-, sektor- og samfundsniveau. I den forbindelse er der også et behov for forskning i den offentlige sektors rolle som regulerende myndighed og aktør på markedet.

I den nye situation er der både på nationalt og europæisk niveau behov for viden, som kan anvendes til at designe landbrugspolitiske instrumenter og regulering, som kan fremme jordbrugets samfundsmæssige nytte. I den forbindelse er der behov for forskning, der kan dokumentere samfundsmæssige gevinster og omkostninger ved forskellige jordbrugsformer, men også scenariefanalyser, der kan anvendes til at beskrive en fremtidig udvikling.

Sideløbende er der behov for forskning, som medvirker til udvikling af de samfundsnyttige aspekter ved økologisk jordbrug gennem inddragelse af de økologiske principper (se bilag 1) samt forskning i måling og værdifastsættelse af effekter. Forskningen i FØJO II har eksempelvis vist, at økologisk jordbrug har et stort og endnu uudnyttet potentiale i forbindelse med grundvandsbeskyttelse, energiproduktion og reduktion af jordbrugets tab af næringsstoffer og organisk materia-

le i det hele taget. Også på dette område er det imidlertid vigtigt at se på økologiske produkter igennem hele kæden fra jord til bord, herunder forarbejdning og distributionsmønstre.

Da udvikling af økologiske ”miljøvenlige” produktionsmetoder kan have en afsmittende effekt på den konventionelle produktion, vil forskning på dette område komme hele jordbruget til gode.

Økologisk jordbrug i globalt perspektiv

Økologisk jordbrug opstod bl.a. på baggrund af ønsket om at skabe en landbrugspraksis, der kunne virke som et alternativ til tankegangen om at producere mest muligt billigst muligt. I økologisk jordbrug skal der således tages en række miljømæssige og etiske hensyn, som kan have stor samfundsmæssig betydning, men som - alt andet lige - giver et lavere udbytte, og dermed en højere pris per enhed.

I den forbindelse er der behov for at skabe viden om, hvorledes en ideel "økologisk markedsplads" skal se ud, hvis de økologiske værdier og hensyn i fuldt omfang skal kunne komme til udtryk i markedet og i den tilknyttede regulering.

I et velreguleret og afgrænset samfund som det danske er der ofte flere muligheder for at sikre og værdisætte samfundsnyttige aspekter (eksternaliteter) af produktionen. På globalt plan - og specielt i tredjeverdenslande – kan det være betydeligt mere vanskeligt at beskytte naturressourcer, hindre social udbytning og lignende. Økologisk certificering kan her bidrage til, at der tages miljømæssige og sociale hensyn i produktionen.

I den forbindelse kan det være relevant at inddrage teorier og koncepter fra *økologisk økonomi* (Ecological Economics). Økologisk økonomi er et forholdsvis nyt, transdisciplinært forskningsfelt, hvor netop en bæredygtig udvikling i et globalt perspektiv står centralt². I Danmark er der p.t. relativt få forskere, som arbejder inden for området, og der kan være behov for at stimulere og udvikle forskningsområdet i samarbejde med de bedste internationale forskningsmiljøer.

Et centralt spørgsmål er også, hvilken rolle økologisk jordbrug kan spille ved løsningen af de udfordringer, som verdens fattige lande står overfor. Mange tropiske jorde lider under mangel på organisk stof, og i mange områder af den tredje verden kan anvendelsen af produktionsfaktorer såsom pesticider, antibiotika, kunstgødning osv. være problematisk – både af økonomiske årsager, men også i forhold til miljø, arbejdsmiljø og fødevarer sikkerhed. Af disse årsager er der et perspektiv i at anvende økologiske produktionsmetoder. Herudover udgør økologisk jordbrug en mulighed for indkomst via eksport af produkter af høj værdi til de industrialiserede lande.

Det perspektiv, som ligger i øget internationale samhandel med økologiske fødevarer, gælder naturligvis også for danske, økologiske fødevarer. For at styrke samhandelen er der bl.a. behov for viden om regulering og certificering, som sikrer fair konkurrence og troværdighed af økologiske produkter.

² Se f.eks. International Society of Ecological Economics (www.ecologicaeconomics.org) eller European Society for Ecological Economics (<http://www.euroecolecon.org>)

Høj forskningskvalitet

FØJO vil sikre en forskningsfaglig kvalitet på et højt internationalt niveau og et maksimalt udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskningen

I Danmark er der flere forskningsinstitutioner, som har aktiviteter inden for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion. På den enkelte institution er der endvidere ofte forskning inden for flere discipliner, og forskningen udføres således af mange forskellige forskergrupper. Den decentrale struktur giver gode rammer for at trække på den højeste ekspertise og udnytte de bedste faciliteter. Omvendt er der risiko for, at forskningsindsatsen bliver for spredt og usammenhængende, hvorved en egentlig vidensopbygning vanskeliggøres.

Koordinering af forskningen via et fleksibelt ”center uden mure”, giver bl.a. mulighed for at drage fordel af forskellige forskergruppers ekspertise og dermed opnå synergi og komplementerende forskning. Ved at stille krav om høj forskningsfaglig kvalitet og relevans har det koordinerede samarbejde i regi af FØJO således resulteret i en meget effektiv udnyttelse af forskningsmidler og ressourcer samt et højt forskningsmæssigt output.

FØJO vil fortsætte bestræbelserne på at initiere og koordinere forskning, som er af høj international kvalitet. Det vil ske ved, at:

- Tiltrække og udvælge de bedst kvalificerede forskere
- Tilstræbe større fokusering af forskningen omkring de bedst kvalificerede forskningsmiljøer/grupperinger
- Gennemføre uafhængig vurdering med hensyn til videnskabelig kvalitet af alle nye potentielle forskningsprojekter
- Gennemføre kritisk evaluering af forskningen - i dialog med projektlederne
- Stimulere review og "afprøvning" af forskningsresultaterne i nationale og internationale fora
- Afholde seminarer og lignende hvor forskningsmetodik og –kvalitet diskuteres
- Medvirke til høj kvalitet i forskeruddannelsen gennem øget interaktivitet mellem forskning og uddannelse

FØJO vil endvidere fortsat sikre det højest mulige udbytte af de ressourcer, som er til rådighed for forskningen. Dette skal ske ved at:

- Tilstræbe størst mulig synergi ved allokeringen af ressourcerne
- Undgå unødvendigt overlap mellem projekterne
- Gennemføre kritisk vurdering af forventet udbytte i forhold til budgettet ved nye potentielle projekter
- Motivere til maksimal publicerings- og formidlingsvirksomhed, dels på statusmøder (planlægning, opfølgning og justering), dels ved eksterne møde- og formidlingsarrangementer
- Inddrage/reallokere ressourcerne i tilfælde af, at udbyttet ikke lever op til det forventede

Europæisk og internationalt samarbejde

FØJO vil styrke det europæiske og internationale samarbejde omkring forskning og forskeruddannelse inden for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion

På europæisk og internationalt plan er der stigende interesse for økologisk jordbrug, og i de seneste år har en lang række europæiske forskningsinstitutioner påbegyndt forskning inden for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion. Forskning med relevans for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion kan således foregå på mange forskellige institutioner.

Der er efterhånden mange forskergrupper som har ekspertise og erfaring inden for økologisk jordbrug. Flere steder er forskningen imidlertid - på linie med situationen i Danmark i midten af 1990'erne - spredt og ukoordineret, hvorved forskningsindsatsen kan virke sporadisk og usammenhængende. Herved vanskeliggøres vidensopbygningen, og resultater kan have svært ved at slå igennem - nationalt og internationalt. Ydermere mangler en del institutioner de nødvendige faciliteter og ressourcer for at gennemføre forskningen inden for de komplicerede og sammenhængende problemstillinger, som eksisterer inden for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion.

For at styrke den forskningsfaglige indsats og forbedre udnyttelsen af ressourcerne vil FØJO i den kommende strategiperiode søge at udnytte sine erfaringer som et initierende og koordinerende center med henblik på at skabe øget internationalt samarbejde inden for forskning i økologisk jordbrug.

Forskningsprojekterne i FØJO danner allerede på nuværende tidspunkt basis for en forholdsvis stor dansk deltagelse i EU's forskningsprogrammer. Dette gælder både for tilknyttede forskere og FØJO's sekretariat. I den kommende periode vil FØJO søge at styrke sin position som en af de mest attraktive europæiske samarbejdspartnere, når det gælder initiering og gennemførelse af forskningsprojekter inden for økologisk jordbrug.

Konkret vil FØJO især arbejde for øget koordinering på europæisk plan. Det drejer sig bl.a. om formaliseret udveksling af information og viden om "best practices". Endvidere er der behov for at undersøge mulighederne for øget samarbejde på tværs af landegrænser, dels i forhold til at øge forskningens kvalitet og relevans, dels i forhold til en bedre og mere målrettet udnyttelse af ressourcer og faciliteter. Endelig er der på sigt et behov for at iværksætte transnationale og internationale forskningsprogrammer.

Et vigtigt led i et øget internationalt samarbejde er styrkelse af forskeruddannelser og forskerskoler. FØJO er medstifter og ledende medlem af forskerskolen SOAR (Research School of Organic Agriculture and Food Systems) placeret ved KVL og vil bygge videre på de erfaringer, som er opnået i forbindelse med etableringen og gennemførelsen af de første års programmer.

FØJO er også medstifter og ledende medlem af den internationale forskningsorganisation inden for økologisk jordbrug "International Society of Organic Farming Research (ISO FAR)". Den nye organisation blev stiftet i juni 2003. I de kommende år vil FØJO i regi af ISO FAR bidrage til øget samarbejde inden for forskningen på området - både generelt og i forhold til et direkte (projekt)samarbejde mellem relevante forskningsinstitutioner. FØJO vil endvidere medvirke til, at der på internationalt plan sættes fokus på udvikling af forskningsmetodikker, forskningskommunikation, kvalitet og relevans af forskningen inden for økologisk jordbrug.

Relevans og anvendelse

FØJO vil sikre forskningens relevans og anvendelse via formidling, kommunikation og samarbejde med forskningsbrugere og forskningsmiljøer

Økologisk jordbrug er bl.a. kendetegnet ved, at regler, produktionssystemer og produktionsmetoder er under stadig udvikling. Udviklingen sker ideelt set i en dialog mellem landmænd, forbrugere, virksomheder, rådgivere og forskere. Fokus på samarbejde, herunder intern og ekstern kommunikation, medvirker således til at sikre forskningens relevans og anvendelighed.

Formålet med FØJO's kommunikationsindsats er på den baggrund at formidle forskningens resultater og perspektiver til de væsentlige målgrupper. Kommunikationen skal medvirke til, at forskningen beskæftiger sig med problemstillinger, som er relevante for økologisk jordbrug. Endelig skal kommunikationen bidrage til at styrke forskningens kvalitet og tværfaglighed via øgede muligheder for dialog mellem forskningsmiljøer - nationalt og internationalt.

I de seneste år har FØJO i stigende grad anvendt elektroniske medier i kommunikationen. I den kommende indsats er det målet at sikre dialog, formidling og publicering ved at videreudvikle disse medier og fora ud fra de enkelte målgruppers ønsker og behov.

Der indgår flere elementer i indsatsen, hovedvægten lægges på at udnytte muligheder inden for internetteknologi, "open-source" programmeler m.fl.:

- Videreudvikling af internetsider med information om dansk forskning til europæiske forskningskolleger og myndigheder samt internationale samarbejdspartnere m.fl. (www.darcof.dk). I tilknytning til hjemmesiden udgives et elektronisk nyhedsbrev (*DARCOFenems*)
- Udvikling af FØJO's åbne internetarkiv *Organic Eprints*, således at det bliver det internationale arkiv for forskningsbaserede publikationer om økologisk jordbrug
- Videreudvikling af internetsider med faglig information til rådgivere, landmænd, virksomheder, myndigheder, forbrugere, studerende m.fl. (www.foejo.dk). I tilknytning til hjemmesiden udgives et "overbliksskabende" elektronisk nyhedsbrev (*FØJOenyt*)
- Videreudvikling af internetsider med forskningsfaglig information til de forskere og forskningsinstitutioner m.fl. som deltager i FØJO (www.okoforsk.dk). I tilknytning til hjemmesiden udgives et trykt nyhedsbrev (*FØJOintern*)
- Etablering af danske og internationale projekthjemmesider, intranet og internetværktøjer
- Redaktion og udgivelse af FØJO-rapporter og DARCOF-reports samt interne rapporter, slutrapporter og statusrapporter m.fl.
- Afholdelse af danske og internationale konferencer, seminarer og workshops m.m.
- Udarbejdelse af danske og engelske (to)årsrapporter samt diverse informationsmaterialer, pjecer, postere m.m.
- Delredaktion og/eller samarbejdsaftaler med fagtidsskrifter samt medvirken ved tv-udsendelser, radioprogrammer, dagbladsartikler m.m.

Grundlæggende principper for økologisk jordbrug

Et gennemgående træk i beskrivelsen af de økologiske principper og målsætninger er, at i økologisk jordbrug opfattes mennesket som en integreret del af naturen, samt at naturen er en så kompleks helhed, at vi ikke har fuldstændig viden om konsekvensen af vores påvirkning af den. Ud fra disse grundlæggende forudsætninger kan der opstilles følgende principper:

Kredsløbsprincippet, der tager udgangspunkt i, hvordan den økologiske praksis skal virke i forhold til naturen. Mennesket er en del af naturens kredsløb, og derfor skal økologisk produktion samarbejde med naturen, tilpasse sig den og drage nytte af naturens systemer og kredsløb. Udviklingen kan sikres gennem alsidighed og mangfoldighed i produktionen, recirkulering af næringsstoffer og ved at undgå rovdrift på naturgivne ressourcer.

Forsigtighedsprincippet, der foreskriver forsigtighed i anvendelsen af ny teknologi, fordi naturen er kompleks, og det kan være vanskeligt at overskue konsekvenserne af menneskets påvirkning. En naturlig konsekvens af forsigtighedsprincippet er, at ældre kendte og velfungerende teknologier som udgangspunkt automatisk vil have forrang for ny teknologi udviklet på et mere teoretisk grundlag. Ligeledes bør overskuelige og reversible ("error friendly") teknologier vælges frem for risikable teknologier.

Nærhedsprincippet, der omhandler, hvorledes specielt sociale aspekter af økologisk jordbrug – f.eks. gennemsikkelighed, sikkerhed, lokal forankring og tryghed - sikres. Direkte kontakt mellem producenter og forbrugere reducerer den fremmedgjorthed, som ofte præger det moderne samfund. Læring på basis af lokal, erfaringsbaseret viden og forskning i hele systemer bliver centrale elementer i at sikre sociale og kulturelle værdier samt sammenhængen til naturgrundlaget.

Principper for økologisk jordbrug. Notat udarbejdet til FØJO's brugerudvalg, FØJO 2000

**Forskningscenter for Økologisk Jordbrug
(FØJO)**

Foulum, Postboks 50
8830 Tjele

Tlf.: 89 99 16 75, Fax: 89 99 16 73

E-mail: foejo@agrsci.dk

Internet

www.foejo.dk

www.darcof.dk

www.okoforsk.dk

www.orgprints.org